

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

Het zat eraan te komen en nu is het zo ver.

Apple heeft na druk van de Europese Unie de universele laadpoort USB-C aan zijn iPhones moeten toevoegen.

Daarnaast hebben we het over een belangrijke gerechtelijke uitspraak rond AI en auteursrechten. Voor de wetenschap gaan we beton maken met koffiedrap en ontdekken we dat onze verre verre voorouders ballen maakte in steen.

Tijds vrijdag 15 september. Dit is Wits en Atome met Pieter van Doren, Dominiek Dekmeijen en uw gastheer, Bart Dobbelhagen.

Dominiek Dekmeijen, welkom. De allernieuwste iPhone is er en het is al nummer 15 in tussenten. Ik lees in de vakberg dat die beschikbaar is in erg vrieste, velle pastelkleuren zoals groen, blauw, geel en roze.

Maar de opvallendste wijziging, daar ga jij het over hebben.

Ja, en dat is het poortje.

Een USB-C-poort waar je het kabeltje insteekt en dat is controversieel zelfs een beetje.

De Apple-fans hebben al jaren al 11 jaar een lightningsteckertje en dat is een klein beetje kleiner. Hoewel veel mensen nog altijd moeite hebben om het verschil te zien en proberen het verkeerde kabeltje in zo'n poortje te proppen.

Maar er is een verschil.

En dat gaan we merken als we...

Ja, precies. En het belangrijke daaraan is, ik heb het er hier vorige week ook al een beetje over gehad.

Europese instanties hebben hun eigen idee over hoe technologie antwoord moet worden en zijn die beginnen oplegen.

En daar is heel hard tegen gesparteld onder andere door Apple.

Dat is een verschrikkelijk idee vindt dat wij eventjes hun innovatie gaan afreimen, beperken.

Want voor Europa is het gewoon belangrijk dat iedere smartphone van welk merk dan ook dezelfde kabel nodig heeft.

Ja, Europa heeft altijd gezegd dezelfde lader.

En blijven maar herhalen dat ze hebben gezorgd dat je geen aparte lader meer moet hebben.

Het totale flauwe kul, want die laders waren al jaren hetzelfde.

Het is alleen het kabeltje en niet de lader.

Oké, maar dan nog altijd kun je zeggen van oké, dan besparen het nog op een kabeltje.

Juist, want er is een andere probleem.

Dat de ene USB-lader is nog altijd niet de andere.

Want je hebt laders van 20 watt en je hebt er van 200 watt.

Je kunt niet met een lader van 20 watt een laptop opladen.

Ga je nooit kunnen.

Als een nieuwe telefoon meer energie verbruikt, heeft je ook om snel op te laden.

Een hogere wattage van lader.

Wat Europa er vertelt, is niet helemaal juist.

En bovendien, ja, al die mensen die die appelgebruikers smaren, plaats van te jagen.

Dankzij Europa hebben we nu eindelijk een USB-C-stekker op onze iPhone.

Nee, in degeneel.

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

Ze hebben al die lightning spullen gekocht over de jaren.
Maar het goede nieuws, het goede nieuws voor de Amerikanen.
En voor ons, je kan ook gewoon een koppelingetje kopen.
Kabeltje en Apple.
Maar ik heb al zo'n koppelingetje om mijn koptelefoon aan die lightning te verbinden.
Ja, maar nu moet je je lightning spullen aan een USB verbinden.
En Apple heeft daar een kabeltje voor.
En wat kost 35 euro?
En het is ook een witkabel.
Het is een mooi witkabel.
Het past mooi bij al die andere spullen.
Over de jaren heb je heel veel mensen dan van alles gekocht
dat aansluit op die lightning port.
En inderdaad, dat is een probleem.
Maar die lightning port heeft 11 jaar dienst gedaan.
Wat ongeveer even lang is als de vorige Apple-port die brede.
De mensen zich nog misschien herinneren.
En ja, verlaat.
Dus dat hoofdstuk is nu afgesloten.
Alleen, ja, blijkt nu dat inderdaad de meeste Apple-gebruikers niet juichen.
Hoera, Europa en USB-C.
Maar je wil een nieuw kabeltje gaan kopen.
Maar ze gaan dat kabeltje dan kopen.
En we overleven ook dit wel.
Is het uiteindelijk goed voor de consument?
Zeker wel.
Is het de gigantische stap voorwaarts voor de consument waar Europa gewacht van maakt?
Zeker niet.
Moeten we nog iets weten over die nieuwe iPhones?
Dat is wel het over te vertellen.
Ja, ondertussen weten we wel wat dat betekent.
Een nieuwe iPhone, dat betekent...
Los van een paar nieuwe kleurtjes.
Laat dat best toch wel belangrijk zijn
om zoveel verschillende smartphones aan de binnenkant niet meer.
Eigenlijk.
Het is straf als je nog met iets totaal nieuw afkomt in de smartphone land.
Verder zijn de cameratjes altijd wat beter.
Aan die chips sleutelt Apple altijd.
En die wordt ook altijd maar slimmer en slimmer.
Wat op termijn zeker belangrijk is voor toepassingen die te maken hebben.
Artificiële intelligentie die je op de telefoon zelf draait.
Onbelangrijk is dat allemaal niet.

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

Maar van de ene dag op de andere ben je daar niet echt iets extra mee.
We zijn ondertussen met smartphones 17 jaar bezig.
Wie meer verwacht, denk ik, was een beetje onrealistisch.
Jij wou ook nog iets kwijt over WhatsApp,
want dat is ook door Europa aangepast.
Tenminste, dat is nog niet gebeurd, maar is aan het gebeuren.
Dus er zijn een heleboel punten.
Heb ik eerder al gezegd waar de druk van Europa begint.
Dat betekent dat nu in 2023 en begin 2024
in de komende maanden technologieproducten
van grote Amerikaanse technologie-reuzes beginnen te veranderen.
Daar is lang meegelachen.
Er zijn de Europeanen weer met hun regels.
Maar nu zijn die regels er.
En lang gedacht van Apple gaat dat niet toe in de USB-steker.
Weet je wat ze gaan doen? Ze gaan alle stekers weghalen.
Er gaat geen enkel contactje meer zijn aan de volgende iPhone.
En dan zal Tim Cook zeggen, haha, zie je wel.
Nee, Apple schikt zich naar wat Europa gezegd heeft.
En iets heel gelijkwaardig is aan het gebeuren met WhatsApp.
Want mensen hebben ontdekt dat er ergens een stukje programma code in WhatsApp
is opgedoken dat nog niet geactiveerd is.
Maar er zijn speciale code-watchers die daar maar kijken.
En daaruit blijkt dat de meta, moederbedrijf van WhatsApp
en van Facebook en Instagram,
zich voorbereidt om ervoor te zorgen
dat je vanuit andere berichten apps
een berichtje naar WhatsApp kunt sturen.
Een verplichting van Europa die ingaat.
Ik denk in april volgend jaar.
Ik kan wel zijn dat ze daar nog wel wat uitstel voor krijgen.
Maar vanaf dat moment is het zo
dat een andere berichten app,
en men denkt dan altijd aan het signal.
Want dat is een rel-of-telegram.
Dat zijn relatief populaire apps bij ons
die wel eens gebruikt worden door mensen
die liever geen software van meta gaan gebruiken.
En een bedrijf van signal mag vragen
van ik wil dat mijn gebruikers een berichtje kunnen sturen naar WhatsApp.
En WhatsApp zegt van ja, dat mag.
Maar blijkbaar, en dat blijkt uit die programma code,
als die berichten niet van een andere WhatsApp-gebruiker komen,

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

maar van iemand buiten het WhatsApp,
net waar komen ze in de speciaal gemarkeerd bakje.
Dat is nog dicht de definitieve versie van die code.
Maar dat sugereert dat ja, effectief,
WhatsApp ook zal veranderen
en binnen enkele maanden al...
Ga je vanuit WhatsApp ook naar de andere kunnen sturen?
Of is daar nog geen sprake van?
Dat zou dan ook moeten kunnen dat dat samen in die wetgeving.
En wat betekent dat voor versleuteling?
Want WhatsApp is versleudeld.
Aha!
Dat is inderdaad het pijnpunt
van het moment dat je dus kunt tussen twee berichten apps
berichten uitwisselen.
Is er een probleem?
Dat is ook wat meta zelf zegt, wat andere bedrijven ook zeggen.
Dat is eigenlijk niet zo veilig,
want dan kun je geen, zoals we dat noemen,
end-to-end encryptie toepassen.
Je moet ergens op een paalpunt die encryptie weghalen
en zo creëer je toch een minder veilig berichteverkeer.
En maak je niet een goed beveiligd systeem
dat signal op zich is en WhatsApp op zich is kapot
door te proberen die twee aan elkaar te verbinden.
Waarbij het antwoord dan kan zijn,
maar ja, het is best wel mogelijk om end-to-end encryptie
mogelijk te maken tussen die verschillende apps,
dat zal er even duren.
En in tussentijd, om dan een mapje te hebben
voor minder veiligverkeer,
is misschien eigenlijk nog niet zo'n gekke oplossing.
Dan vind ik het nu tijd voor een kopje koffie Pieter.
Voila.
En we gaan eens nadenken wat we met de koffiedrap gaan doen,
want daar zijn nieuwe toepassingen voor.
Nu, de koffiedrap is toch zo'n 10 miljoen ton per jaar.
Ik begrijp dat.
Onder de actie van de standaard
wordt er een meer dan even redig deel aan toegevoegd.
Dat weten we allemaal.
En je kunt dat nu lekker composteren, geen enkele probleem.
Het schijnt heel goed te zijn voor de plantjes.

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

Het is goed voor de plantjes, het is goed voor de bodem en bla, bla, bla.

Maar het produceren, bij dat composteren,

produceren het CO₂.

Zo veel mogelijk vanaf alle CO₂ die we uit lucht kunnen halen

is weer meegenomen.

Dus zijn mensen naar het kijken kunnen met die koffiedrap

nog iets anders doen.

Een paar jaar geleden bijvoorbeeld heeft men in Engeland

en de Aston University geprobeerd

om die koffiedrap te voeden aan algen, glorella algen.

En van die algen kon je dat weer biodiesel maken.

Maar met het klimaat van tegenwoordig is biodiesel

de hoge gepasseerde stap.

Forget it.

En in Melbourne, in Australië,

hebben ze een volgende stap gezet.

Er hebben ze gedacht,

als we dat nu eens gewoon in beton kieperen.

Beton is zalig om allerlei soorten afvallen.

Steengeruizen, mik je daarin vlieggas van kolencentrales,

mik je daarin slakken van ijzer-productie.

Doe maar in het beton, hupsen kijken.

Dat lukt allemaal reidelijk, dus waarom?

Niet bij koffiedrap.

Ze hebben dat geprobeerd, valt een beetje tegen.

In die koffiedrap zitten nogal wat organische stoffen

en die mengen moeilijk met water.

Water is voor het uitharten van beton zeer belangrijk.

Al die reacties daar heb je water vernodigd.

Dus die koffiedrap hindert daar een beetje.

En je krijgt een zwakker beton?

Je krijgt een zwakker beton, dus geen koffiedrap in beton.

Maar daar hebben we het volgende op gevonden.

Als we die koffiedrap nu eens pyroliseren,

zijn de verhitten zonder zuurstof,

verkolen, zeg maar, houtskolen van maken,

bij 350 graden geprobeerd,

bij 500 graden geprobeerd, opnieuw beton in.

En dan blijkt dat, als je dat tot 350 graden verhit,

dan zijn de meeste van die organische stoffen

ondertussen afgebroken tot dingen die wel bruikbaar zijn.

En dan mag je iets van de 15% van het sand vervangen door koffiedrap.

En dan houd je beton over die zelfs qua druksterkte

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

nog iets beter is.
En zand wordt schaars, dus, hoe graag?
Zand wordt schaars, ook zands moeten we opgraven.
Dus, ja, dat is meegenomen.
Nu, die 30% beter, waar ze van spreken,
dat gaat over druksterkte bij beton
of bij welke steen dan ook nooit een probleem,
dan kun je gaan bovenopstaan.
Dat zal echt niet platter worden.
Dat kan er wel tegen het probleem,
bij beton, je hebt er treksterkte.
Als je dat aan beton gaat trekken, dan schuur je het open.
Daarom moet beton gewapend worden.
En daar moet die koffiedrap natuurlijk niks aan.
En dingen als prooibaarheid,
dat soort dingen,
die koffiedrap ook niet echt beter voor.
Het is wel beter voor termiseisolatie.
Beton geleidt iets minder warmte
als je daar koffiedrap bij doet.
Het is ook beter voor geluidsisolatie.
Het geleidt iets minder geluid
dan zonder die koffiedrap.
Die dingen veranderden van niks naar bijna niks.
Dus veel verschil maakt het niet, maar goed,
het is toch weer dat.
Alleen, we hebben nu beton
dat steviger is,
in elk geval als je er druk op zet,
maar kan het tegen vries dooi cyclussen.
Dat kan het goed tegen water.
Tegen zeewater.
Hoe goed is het qua sleetgedrag
als je er verduurend over schraapt
en met van alles over de heendenheid.
Elasticiteit, hoe gedrag die zich overlangt termijn.
In Engeland hebben ze recent nog problemen gehad
met een ander soort beton, schuimbeton.
Dat was heel licht
en dan kon je hele mooie lichte constructies meemaken,
maar nu zijn er daken van scholen die instorten
en dat soort grappen.
Dus je moet er een beetje voorzichtig zijn

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

als je niet meer dingen doet met beton.
En ja, dat weten we.
Dat wordt op dit moment allemaal uitgetest,
maar het zal dus best kunnen
dat we binnenkort nog een apart vuilnisbak
in onze keuken hebben voor de koffie draapt.
Die dan naar de betonboer gaat.
Geweldig idee.
We gaan er eventjes uit voor wat reclame.
Straks zijn we terug met wat artificieel intelligentie
en met steene ballen.
Artificieel intelligentie
maakt je werk niet alleen efficiënter,
maar ook meer werkbaar en veiliger
als je het verstandig inzet.
Hoog tijd om erover bij te leren dus.
Kriebelt het om met EI aan de slag te gaan?
Vaja, de Vlaamse EI-academie,
verzamelt meer dan 400 cursussen
voor beginners en gevorderde op vaja.be.
Vaja is een samenwerking
van alle Vlaamse universiteiten en hoge scholen
en is deel van het Vlaams beleidsplan EI.
Boest je carrière.
Boest je carrière met EI
en begin met bijleren op vaja.be.
Welkom terug, Dominique.
Artificieel intelligentie heeft
een beetje lak aan auteursrecht.
De systemen kunnen verassend goed imiteren,
ze kunnen napraden.
Maar kan dat zomaar?
En worden de originele auteurs
voor dat soort kopiërgedrag eigenlijk wel vergoed?
En nog iets?
Ja, dat is de productie van artificieel intelligentie.
Dat is nu het punt.
Dus diezelfde discussie over auteursrecht
heeft EI-auteursrecht,
hebben de mensen die de teksten geschreven hebben
waar de EI zich bij voet hebben,
die auteursrecht,
ik zal eerst het simpel aan.

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

Ik zal dan wel kort samenvatten
we weten het niet.
En dat is eigenlijk voor alles dat met EI te maken heeft.
Maar dan blijven de mensen niet luisteren.
Dus we weten toch al iets.
Want uiteindelijk ja,
de grote generatieve EI-revolutie
is begonnen op 30 november vorig jaar.
Dat is ondertussen een dikke 10 maanden geleden.
Een eeuwigheid lijkt het wel.
Het lijkt een eeuwigheid soms.
Maar eigenlijk wil ik maar zeggen
dat het eigenlijk nog niet echt lang is.
Dat is best lang omdat ze dan bijvoorbeeld in bedrijven
die dingen kunnen beginnen uitproberen
en die dingen nu stilletjes aan in de praktijk beginnen brengen.
Maar het is niet lang genoeg
dat juristen kunnen beginnen
kijken naar de wetgeving,
de gevolgen en dan nieuwe wetgeving schrijven
en die nieuwe wetgeving dan gestemd krijgen
en zovoort en dan een rechtszaak beginnen
op basis van een nieuwe wetging.
Dus wat nu aan het gebeuren is
is dat voor flink stuk heeft we dat nu aan de Amerikanen overgelaten.
Want daar zijn er een aantal rechtszaken bezig
die kijken naar copyright
en bovendien het Amerikaanse copyright-office
en dan gaan we het zo meteen over hebben
het amerikaanse copyright-office-pil
dat ik met jou de sleutel rol.
Ze hebben enerzijds nu gezegd van
maar je mag nu je commentaar ook geven
dus hebben we ook een discussie geopend
en we denken er nog eens over
en tegelijkertijd zijn er een aantal rechters
er ook naar aan het kijken want er zijn wat klachten ingediend
en dat is helemaal niet ongewoon.
Dus je kunt zeggen van eigenlijk zouden we de wetgeving moeten aanpassen
maar dat duurt lang.
Laten we al eens beginnen met te kijken wat de wet nu zegt
hoe kunnen we dat toepassen
en dat blijkt heel moeilijk

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

en dus er twee grote problemen zijn
enerzijds, die AI-systemen
dat hebben we wel vaak verteld
en ook een gigantisch veel teksten en beelden
en video's en wat nog allemaal op
kan dat zomaar
of moeten ze daar ergens iets
voor betalen is dat zo
Ja dat zijn teksten en beelden die gemaakt zijn door mensen
ja en heel goed
en er zijn ook deze week weer enklat
uteurs geweest
die een klacht hebben aangediend
ingediend tegen OpenAI
het bedrijf dat al die dingen die al chat gpt
maakt en gezegd van ja kijk
jullie hebben al onze boeken zomaar gebruikt
wij zijn daar een vergoeding voor
en zo lopen er een aantal rechtszaken
of ze dat gaan winnen
heel grote vraag
één ding is effectief eerst bewijzen
dat het effectief zo is dat die teksten ervoor gebruikt zijn
maar als het zo is van
mag dat, mag dat niet
is dat wat we noemen Fair use
OpenAI heeft nu in ieder geval voor de toekomst gezegd
van voor de toekomst
mag je zelf beslissen
ik wil dit niet dat
wat ik hier op mijn website heb staan
bijvoorbeeld artikels van onze krant
niet dat artikels uit onze krant gebruikt worden
om de volgende versie
van gpt
dus op een gpt vijf te trainen
dan mag je dat nu zeggen
en dat mag je in een klein bestandje op je website
zetten dat het robots.txt bestandje heet
het bestandje waar je eigenlijk zegt
van dit mag door Google geïndexeerd worden
en dit hoeft je niet te indexereren
want dat is niet voor het publiek bedoeld

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

dus dat plekje gaat OpenAI nu gebruiken
dat je tenminste kan zeggen van ik wil niet dat gebeurd
dus daarmee doet OpenAI een geste
het zegt van je mag het voor de toekomst
we zeggen we praten niet meer over
wat er in het verleden gebeurd is maar
voor de toekomst mag je zelf beslissen
mogen men dingen gebruikt worden
wat je nu ziet is dat de grote media
en dus bijvoorbeeld New York Times
was het dan de eerste in gezegd hebben van
nee mag niet stop
jullie mogen dit niet gebruiken
en dan tegelijkertijd
stoppen ze naar OpenAI
en nu gaan we eens praten over
hoeveel dat kost
om jouw volgende AI-systeem
te trainen op onze teksten
want ik zou voor het schrik hebben
op Times en alle belangrijke kranten zeggen
nee, het mag niet
en dat die systemen dan gevoed worden
door allerlei regionale krantjes
en misschien nog andere news media
die we niet zo koscher vinden of
ik vermoed effectief
dat bedrijven als OpenAI uiteindelijk
flinke sommen
ik zou verwachten flinke sommen gaan
betalen aan de uitgevers van
met name news
omdat dat hebben ze niet voor alles nodig
om een programma te maken
of een chatbot te maken
die rijmpjes maakt
heb je geen toegang tot het laatste nieuws nodig
chat gpt heeft helemaal geen toegang
tot recent nieuws
dus het is geen essentieel onderdeel
maar ik denk dat ze het wel belangrijk gaan vinden
dat hun AI-systeem
het toegang hebben tot actualiteit

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

ik denk dat ze aan een aantal
grote news media gaan betalen
en waarschijnlijk zoals dat gaat
zullen ze dan proberen
die bedragen vooral niet bekend te maken
toch de oogjes van mediahuis
beginnen al een beetje te blinken
ja dat is zo
alle grote uitgevers
hopen erop dat ze effectief nu wat geld
van OpenAI kunnen zien
wat hen in het verleden
met de zoektechnologie
en met sociale netwerken
heel moeilijk is gelukt
het is heel moeilijk gelukt
om uiteindelijk
een klein beetje geld
van Google
en Facebook te krijgen
en nu hopen ze dus
op flink wat geld van die bedrijven
als OpenAI
en Google ook weer
het zijn dezelfde bedrijven
ook weer verstuk
of dat gaat lukken
dat gaat een robotje of een gevochten
worden
het staat niet in de wet
het is niet vooraf bepaald
hoe werkt dat met auteursrecht
en AI
we moeten het nu uit dokteren
wat nog altijd mogelijk is
natuurlijk
dat politici ondertussen
met een briljant idee komen
van neem gaan het zo regelen
en dat ze dan een nieuwe wet stemmen
maar dat is waarschijnlijk
nog jaren van ons af
ook nieuws van deze week

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

en dat is dan dan
de omgekeerde kant
van aan de ene kant
heb je die AI-systemen
die allemaal
uit documenten
foto's
opslokken
maar dan
iets nieuw
hoe zit het met het auteursrecht daarop
dat is bijvoorbeeld een interessant vraag
is dat eigenlijk wel iets nieuw
of zijn het honderd of duizenden
stukjes
van dingen die al bestonden
ja natuurlijk
maar we weten ook
een artist kan ook een collage maken
en een schrijver
kan zich inspireren
op dingen die eerder zijn geschreven
kan themas, motieven, ideeën
stijlvormen overnemen
van andere auteurs
is dit nu anders
alweer hetzelfde antwoord
we weten het niet
het staat nergens in een wet opgeschreven
want die wet en auteursrecht
zijn voor een ander tijd per geschreven
die gilde geen rekening
wat nu allemaal kan
dus we moeten het met z'n allen
beginnen uitdokteren
hoe, wat vinden we
en dus bijvoorbeeld
heeft nu dat
US Copyright Office
heeft nu gezegd van
kijk
er was een kunstwerk dat vorige zomer
we hebben het er denk ik

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

toen over had vorig jaar
het heeft in de krant gestaan
het heeft in de krant gestaan
er was iemand had voor een kunstwedstrijd
een digitale kunstwedstrijd
dus je mocht iets maken
op je computer
hij heeft je prijs gewonnen
met werk
hij had het niet met photoshop gemaakt
maar wel met stable diffusion
niemand wist toen
dat stable diffusion was
maar dat is een beeldgenerator
heeft de prijs gewonnen
en heeft hoe vieren zegt
van kijk
ik heb met het AI
gemaakt werk
een kunstwedstrijd gewonnen
en dat was de eerste keer
en die man heeft nu gezegd van
ja maar
ik vind het toch mijn werk
het heeft al
overall in de wereld
in krant gestaan
het heeft al enig historisch belang
en die man heeft geprobeerd
dat te deponeren
bij het US Copyright Office
waarbij het US Copyright Office
dan zegt
nee
niet alleen ben jij
niet de auteur van een werk
maar er is geen auteur
want AI kan geen auteur zijn
het auteurscheid gaat over mensen
en in Europa geldt het eigenlijk ook
dat is niet alleen in Amerika
ook bij ons zo
dus strikt genomen

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

van het moment dat je chat gpt
een versje laat maken
voor de verjaardag
van je broer
of een spot dicht over Bartwever
of dan wel een eerbeton
ik zeg, ik wil een spot dicht over Bartwever
zoveel regels
en het wordt antwerpen moet erin voorkomen
en het wordt Vlaanderen moet erin voorkomen
en het wordt gele sneakers moet erin voorkomen
en dan maakt dat systeem
ik heb het wel bedacht
een beetje
ja, precies
je hebt daar gestuurd op zijn mensen
en dus in het geval van dat kunstwerk
heeft die artiest ook geschreven
ja, maar ik heb mijn prompt
dus duid
dat zint het je tekst van mij
die beeldgenerator aanstoot
ik heb wel 600 verschillende pogingen gedaan
tot ik het helemaal goed had
en daarna heb ik het resultaat
ook nog eens een keer in Photoshop
wat bijgewerkt
wat afwerking gedaan
dus ik vind dat ik voldoende
menselijke inspanning heb gedaan
en eigenlijk herkent het copyrightbureau
dat ook, zegt ook
van ja, op een bepaald moment
kan het zo zijn
dat wat je er zelf aan doet
aan de ene kant
de slimme prompt
de slimme vragen die je stelt
aan het systeem
en aan de andere kant
wat je er verder nog
mee uit vogelt
dat dat voldoende is

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

om dat deel ervan
te beschermen
dus je kunt
je kunt niet je
met AI-gemaakte beeld beschermen
maar wel de prompt
waarmee je het hebt gemaakt
en ja, heeft het dan hetzelfde effect
alweer heen
zullen we moeten zien
en ook Microsoft
laat van zich horen ondertussen
in dit systeem
ja, absoluut
dat was heel interessant
heel interessant
Microsoft heeft dan gezegd van
maakt u zich zorgen
of hetgeen
dat u maakt met
onze chatbot
of dat eigenlijk wel
helemaal origineel is
of dat je geen klacht gaat krijgen
van artiesten
die zeggen van
je hebt mijn dingen gepikt
is het geen plagiaat
en want vaak
is dat wel een beetje zo
die chatbots
en ook die beeldgeneratoren
hebben soms de neiging
heel onvoorspelbaar
maar soms de neiging van
toch een flinke brok
tekst van ergens te pikken
of een stuk van een beeld
herkenbaar van je
dat komt toch eigenlijk daarvan
je kunt het moeilijk voorspellen
je kan je daar tegen indekken
en hoe je bij Microsoft

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

tot te betalen
Microsoft zegt
voor betalende gebruikers
van onze artificiële intelligentie
garanderen we
dat als er ergens een auteur
afkomt
en hij zegt van
je hebt dus eigenlijk van mij gepikt
Microsoft zegt
wij dekken dat dan af
wij voeren dat proces dan
en dat is interessant
een soort verzekering eigenlijk
eigenlijk is dat
een soort verzekering
voor dus de betalende gebruikers van AI
dat zal zeker
zolang dat eigenlijk
de juridische onduidelijkheid
hierover is
en ik vermoed
dat de juridische onduidelijkheid
nog wel een paar jaren
gaat aanhouden
maar zolang de juridische onduidelijkheid
is dat eigenlijk de manier
om het op te lossen van
ja, we weten het eigenlijk niet
maar we gaan ons indekken
creëren een probleem
en als je het wil oplossen
dan moet je betalen
het is zeker zo
dat deze technologiebedrijven
allerlei manieren
zijn aan het zoeken
om geld te verdienen
aan deze technologie
dat zal in ongetwijfeld lukken
daar gaat hier superveel geld aan
verdiend worden
de volgende jaren

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

en dan is de vraag natuurlijk
door wie
hoeveel procent
ja, naar wie gaat het geld
en pak je daar als auteur
van een werk
dat door die systemen
gebruikt wordt
pik je er iets van mee
of niet
de toekomst zal het uitwijzen
en dat is het brug
die naar het volgende onderrip
dat ons helemaal terug
gooit in de tijd
we gaan als ik het goed heb
1,4 miljoen jaar achteruit
en wat zien we daar
steenballen
ja, gooit balls of stone
en het is niet alleen 1,4 miljoen jaar geleden
daar gaan we het nu wel over hebben
maar er zijn er zelfs gevonden
van 2 miljoen jaar geleden
en dat is echt zo
het moment dat de eerste mens
achteren nog maar begint te ontzaren
balletjes of ballen
die toch wel gemaakt zijn
ja, ze zitten nergens
formaat golfbal
tennisbal
iets terregelijks
nu tennisen met steenenballen
is ik niet gebeuren
maar golfen, wie weet
of hockey
maar de homo sapiens wasser
kunnen nog niet
homo sapiens wasser
toen nog niet
de homo ludens
de spelende mens

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

weten wanneer
die ongeveer ontstaan is
als we toch technisch blijven
het is het tijdperk van homo erectus
echt de voorganger
van de moderne mensen
in die periode
ja, wat betekent die in godsna
met steenenballen
wat is het nut daarvan
het is al moeilijk genoeg
in die periode
om gewoon te overleven
dus als mensen
steenen gebruikten
dat was dat
om inderdaad
nuttige dingen mee te doen
het is begonnen met
je neemt een kei
je slaat er een paar scherven af
je hebt er een fijne scherpe kant aan
en als dat een ding is
dat ze lekker in de vuist ligt
dan kun je daarmee gaan
bomen omhakken
schozen afschrappen
huiden afschrappen
je hebt iets met een scherpe kant
er kun je dingen met een volgende stap
en dat is de periode waar we nu zitten
je kunt van die steen
ook flinters gaan beginnen afslaan
dus dunne schijfjes
vlakken zeg maar
en met die dingen verder werken
dan kun je dat peilpunten mee maken
of je kunt daar messen mee maken
die waren toch ongeveer
het even scherp als glas
dus met die messen kon je wel wat doen
met die peilpunten kon je wel wat doen
alleen die sneden

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

werd heel snel bot
dat rieken makkelijk afnet
zoals een glazen mess
niet lang meegaat
maar het werkte wel
en als je zo'n afslagen
zo'n flinters begint te maken
dan neem je een kei
je slaat er een stuk af
en dan werk je dan verder af
je slaat er weer een stuk af
en dan maak je dat weer iets mee
je slaat er weer een stuk af
telkens draaien de basisteen
een beetje en je slaat er weer een schijf af
wat je uiteindelijk overhoudt
is iets
een bovenzvormig klomper
die op een bepaald moment
te klein wordt
om nog mooie stukken af te slaan
en dan gooien je dat weg
dus dat zou een mogelijke verklaring zijn
dat zou een mogelijke verklaring zijn
alleen
dat soort weggegooide stenen
dat vind je op plaatsen waar
steenbewerking gedaan wordt
maar die zijn toch
niet zo mooi
niet echt bovenzvormig
dat is een beetje ruwe die kant op
maar wat we nu gevonden hebben
in israel
die 1,4 miljoen jaar oude stenen
die waren echt wel mooi rond
iemand heeft te moeite gedaan
om die echt bovenzvormig te maken
en
de onderzoekers hebben er nu echt
een 3D-programma op losgelaten
normaal die vlakken
in kaart te brengen

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

en de hoeken daaronder in kaart te brengen
en zo
en de volgorde waarin de een vlak
het andere snijdt
omdat ze goed mogelijk
terug te brengen
en dan zie je inderdaad
dat er echte bedoeling was
om die dingen rond te krijgen
je begint met een cubus
je slaat daar alle hoeken af
dan een beetje eronder
ontstaan nieuwe hoekpunten
die slaan je er weer af
en die niet eenvoudig
je bent daar een tijdje mee bezig
waarom
in godsnaam
zou je dat doen
als het nergens nuttig voor is
per tank is dat oudste sport
wou dat bij deze bewezen
nu was het voor de lol
zou kunnen
was het een soort van beroepstrots
kijken is wat ik kan
was het misschien zelfs
examenmateriaal
als jij steinslagen wil
de beste vriend
ga je eerst zo'n boom maken
dan bewijzen dat je
meester bent
en geen gezel meer
als te regelen
kan ons kopen zonder kanon
projectielen
dingen dan met de gooi
alleen is het
zoveel handig om
met een rondebald
te gooien
in plaats van

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

met de eerste beste stein
die ook in de hand ligt
noem
goeie dag
en archeologen komen
bij dat soort dingen
uiteindelijk altijd recht
bij symboliek
religie
het handt ergens
en dat zijn we in de
waazige hoeken
van de wetenschap
maar het antwoord is
we weten het niet
we weten dat ze deden
we weten dat ze het goed deden
maar we weten niet
waarom ze het deden
er zijn opties
in
2020 is een andere israelische groep
met andere steinen
ook eens gaan kijken
en die hebben die alleen
steinen bestudeerd
die ze vonden
die hebben ze ook nagemaakt
er zijn een heleboel
archeologen die zich
te moeite getroost hebben
om zelf
leren steen te bewerken
en die hebben inderdaad
zelfs zo steende bollen gemaakt
en dan zijn ze gaan kijken
ik heb hier stevig bot
van een of andere neus
horen weet ik veel
kan ik dat niet breken
om bij het merk te komen
met zo'n steen
en dan is het antwoord

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

ja
dan kun je perfect
maar nog eens waarom dan
die bol vorm
zodra er ribben
aan die bol zijn
een beetje scherpe kanten
dan is dat handig
dan rond de kei
om inderdaad
een bot
mee te breken
en bij het merk te komen
misschien even daarvoor gediend
maar de vragen zit
inderdaad
waarom moest het dan
zo mooi rond zijn
en dat weten we dus
nog altijd niet
ik vind mijn betankentheorie
toch sterkere dan
dat merktheorie
om het een beetje moeilijker te maken
in twee plaatsen in Zuid-Amerika
in Costa Rica
en in Guatemala
vind je ook steende bollen
maar niet alleen van patankformaat
je vindt ze daar
tot bollen van 2 meter
diameter
perfect
rond
en niemand weet
waarvoor ze dienen
misschien speelt ze
toen patankverkeerd
waar wij nu naar een kleinere
balletje mikten
mikten onze voorvoervoorouders
naar een hele grote
gezachtige bal

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

wie weet
of ze wilde een atomium maken
maar ze wisten nog niet goed
goed te uitzag
ze hadden wel de ballen
maar niet te stelen
dat kan ja
niks al mysterisch vandaag
tijd voor de sterf van de week
de sterf van de week
en voor die sterf van de week
pieter kijk we naar
een dubbel planetoïde
met blauwe plekken
yep
en de blauwe plekken
zijn van menselijke overspraken
kijk eens aan
het gaat over
Didymos en Timorfos
samen een
dubbel planetoïde
zeg maar
we kunnen ook
een grote steen
met een kleinere die daarom heen draait
het verschil is wiskundig
niet bestaande
de grootste Didymos
iets van 800 meter diameter
en de kleinste
Timorfos
wat we het nu over hebben
die is 160 meter diameter
dus je zou kunnen zeggen
dat
Timorfos een maandje is van Didymos
of je kunt zeggen
dat draaien samen
rond de gemeenschappelijk
zwaard
punt is allebei te gelijk waard
maakt niet uit

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

een paar jaar geleden
hebben de Amerikanen
het idee opgevat
om
als we ooit
onze aarde willen beschermen
tegen aanstormende keien
dan moeten we daar toch iets op vinden
als we nu is
vroeg genoeg
er een zonde na toesturen
we knallen die er tegenaan
frontaal
paar duizend kilometer per uur
kunnen we die dan niet
uit haar baan duwen
en dat is gelukt inderdaad
het is net of net nog 1 jaar geleden
toen hebben ze inderdaad
een satelliet
daard
gegeten
tegenaan geknald
recht tegen
Timorfos aan
dat heeft net die blauwe plekken
wat we het over hadden veroorzaakt
inderdaad dat heeft gewerkt
ze hebben er van hier
met sterrenkijkers kunnen zien
dat
Timorfos de baan
er van nu 32 minuten korter is
dus hij went tot een stuk sneller
om de andere heen
en dat heeft
een gemeenschappelijke baan
ook een beetje verstoord
ze kwamen niet op aarde
af
dus je kunt niet zeggen
ze zullen geen aarde missen
maar ze zitten duidelijk in

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

een iets andere baan
dus ja zo een systeem
als daard
werkt daard ook 500 kilo
maar
uiteindelijk is het niet te knal van daard
die de grootste afwijking veroorzaakt heeft
maar
er is iets van een miljoen kilo
aan steingeruis
weggespad bij die bolzing
en dan miljoen kilo
is uiteindelijk belangrijker geweest
voor het wijzigen van de baan
en Timorfos heeft nu een staart
een zichtbare staart
van iets van 10.000 kilometer van al
dat stof dat er nog
achteraan het wereld
er is een kraater geslagen
dat is wel duidelijk
dat miljoen ton is ergens weg
maar wat er nu precies gebeurde
zijn daar barsten in dat ding gekomen
zijn daar
is dat één grote put
zijn dat medere put
dat weten we allemaal niet
dus de ESA
de Europese Ruimtevaartorganisatie
die gaat een satelliet sturen
Hera
die gaat volgend jaar omhoog
en daarin
zit wat men een club-set
noemt
een gestandatiseerde satelliet
cube
10x10x10 centimeter
tegenwoordig worden satellietjes
vaak opgebouwd
dat soort eenheden
en in dat ene

[Transcript] DS Vandaag / Bonus: Bits&Atomen. De nieuwe iPhone is ook een beetje 'made by the EU'

10x10x10-cubusje
ongeveer het formaat
van karton-en-doos
waar je een koffiemok zou inverkopen
daar zit een complete radar in
plus
nog vier antennes
anderhalve meter groot elk
allemaal netjes opgevouwen
in dat kleine cubusje
kleinste radar
ooit zegt de ESA Trots
en dat ding gaan ze nu
met die Hera-satelliten
naar die Morphos sturen
om daar tot 100 meter diep
in die kei te kijken
wat is hier allemaal gebeurd
en waar zitten de scheuren
en wat is er veranderd
hoe blauwe zijn de blauwe plekken
hoe blauwe zijn de blauwe plekken
lassering volgend jaar
aankomst 2026
dus best luisteraars
bij de ESA in afspraak
we hebben niet zomaar uit te kijken Pieters
dank jullie wel allebei
dit was bits en otomen
onze wekelijkse podcast
over wetenschap en technologie
bedankt voor het luisteren
alle credits van de podcast
die je net hoorde
vind je op standaard.be
schijnenstrip podcast
reageren kan via podcast
atstandaard.be
volgende week zijn we opnieuw